

FRA LANDBRUGSJORD TIL STORE VÅDOMRÅDE- OG LAVBUNDSPROJEKTER

Fakta om store vådområder og lavbundsprojekter:

Lavbundsprojekter omfatter udtagning af kulstofrige jorder og genopretning af en mere naturlig vandstand. Det er ofte et meget effektivt klimavirkemiddel og kan samtidig skabe betydelige naturværdier. Store vådområder etableres typisk i ådale, hvor de naturlige vandforhold genskabes. De har især betydning for vandmiljøet, men kan samtidig designes, så de understøtter flere formål.

SEGES
INNOVATION

Læs mere om lavbundsprojekter

Læs mere om vådområdeprojekter

Samlet varighed
for projektet:

3-8 år

År 1

År 1-2

År 1-2

År 2-8

Løbende

Fase 1

Idé

Hvor kan der potentielt udtages jord?

- Lodsejerhenvendelse til udtagningskonsulent, Naturstyrelsen eller kommune
- Genbesøg af tidligere forundersøgelser
- Screening af område med udgangspunkt i tørvekort
- Invitation til opstartsmøde i potentielle projektområder

Fase 2

Forberedelse

Projektområdet afgrænses og ansøgning udarbejdes

- Opstartsmøder med centrale lodsejere, hvor projektets afgrænsning laves i samarbejde
- Dialog blandt udtagningsaktører (Naturstyrelsen, Kommune og udtagningskonsulenter)
- Projektbeskrivelse til ansøgning af udtagningsordning

Fase 3

Forundersøgelse

Hvordan kan området vådlægges?

- Ejendomsmæssig forundersøgelse: Løbende dialog med lodsejere om viden og ønsker
- Teknisk forundersøgelse: Hvilke vådlægnings tiltag skal benyttes?
- Vurdering: Hvor vådt bliver området efter vådlægning?
- Er der behov for afværgeforanstaltninger?
- Udtagning af jordprøver til bestemmelse af kulstof- og fosforindhold
- Konsekvensvurderinger i relation til miljø og natur
- Endelig projektafgrænsning

Fase 4

Realisering

Etablering af projektet

- Jordfordeling gennemføres efter behov
- Køb/salg af ejendomme
- Myndighedsbehandling
- Detailprojektering
- Gennemførelse af projekt

Fase 5

Forankring

Hvad sker der efter etablering?

- Aflevering af projekt
- Tilsyn og kontrol
- Udbetaling af kompensation
- Tinglysning af servitut med permanente vilkår for projektarealet
- Evt. drift med afgræsning eller slæt, som særligt for næringsfattige lavbundsprojekter kan bidrage til udvikling af biodiversitet på arealet

Udtagningskonsulenterne

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

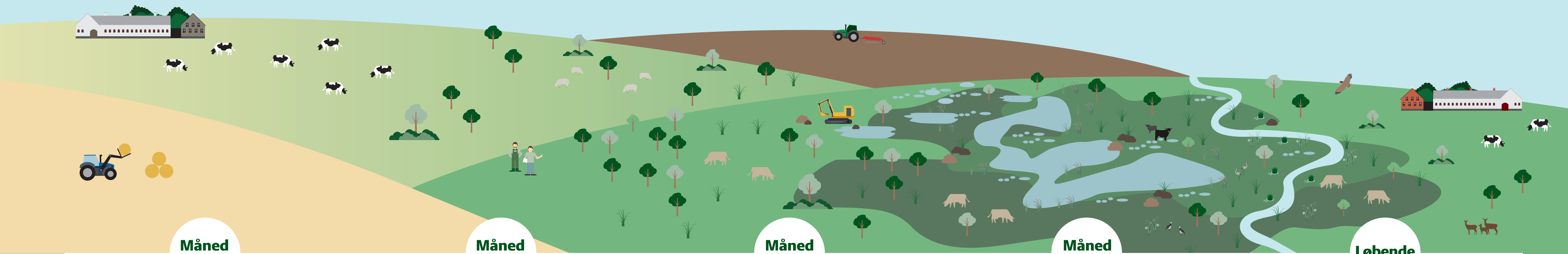
FRA LANDBRUGSJORD TIL FAST-TRACK VÅDOMRÅDE

Fakta om Fast-Track vådområder:

Fast-Track vådområder fungerer efter samme princip som store vådområder, hvor den naturlige vandstand genskabes. De er til forskel for de store meget fleksible i sin placering og udformning og er hurtigere at etablere. Fast-Track vådområder kan også designes til at understøtte flere formål.

Samlet varighed
for projektet:
6-24 måneder

**Måned
0-2**

**Måned
2-4**

**Måned
4-12**

**Måned
6-24**

Løbende

Fase 1

Idé

Hvor kan der potentielt udtages jord?

- Kontakt udtagningskonsulent for rådgivning
- Screening af potentiel placering
- Identifikation af lavninger, dræn og grøfter
- Vurdering af potentiale for kvælstof-reduktion
- Beslutning om at gå videre med projektet

Fase 2

Forberedelse

Projektområdet afgrænses og ansøgning udarbejdes

- Afgrænsning af projektområde
- Indledende vurdering af opland og afvanding
- Ansøgning om projektstøtte
- Plan for videre projektfølg

Fase 3

Forundersøgelse

Hvordan kan området vådlægges?

- Teknisk forundersøgelse
- Ejendomsræssig forundersøgelse
- Beregning af kvælstofeffekt
- Vurdering af konsekvenser for omgivelserne
- Kortlægning af vandforhold før og efter projektet
- Afklaring af eventuelle barrierer

Fase 4

Realisering

Etablering af projektet

- Udarbejdelse og indhentning af nødvendige tilladelser
- Planlægning af konkret etablerings-arbejde
- Udbud af entreprenørarbejdet
- Etablering af vådområdet
- Tilpasning af dræn, grøfter og vandløb
- Afslutning af projektet

Fase 5

Forankring

Hvad sker der efter etablering?

- Aflevering af projekt
- Tilsyn og kontrol
- Udbetaling af kompensation
- Tinglysning af servitut med permanente vilkår for projektarealet
- Evt. drift med afgræsning eller slæt

FRA LANDBRUGSJORD TIL MINIVÅDOMRÅDE

Fakta om minivådområder:

Minivådområder består af vandbassiner adskilt af vegetationszoner og er meget effektive til at reducere tabet af næringsstoffer til vandmiljøet. De kræver relativt lidt vedligeholdelse og kan ofte placeres, så de passer ind i markdriften og samtidig understøtter andre landskabelige hensyn.

SEGES
INNOVATION

Samlet varighed
for projektet:
6-24 måneder

**Måned
0-2**

Fase 1

Idé

Hvor kan der potentielt etableres et minivådområde?

- Kontakt udtagningskonsulent for rådgivning
- Screening af drænoiland
- Dialog om placering
- Vurdering af potentiale for kvælstofreduktion
- Beslutning om at gå videre med projektet

**Måned
2-10**

Fase 2

Forberedelse

Projektområdet afgrænses og ansøgning udarbejdes

- Kortlægning og beregning af drænoiland
- Design og dimensionering af minivådområdet
- Ansøgning om tilskud og indsendelse af dokumentation
- Indhentning af nødvendige tilladelser

**Måned
10-24**

Fase 3

Realisering

Etablering af projektet

- Valg af entreprenør
- Planlægning af anlægsarbejdet
- Etablering af bassiner: sedimentationsbassin, dybe bassiner, lavvandende vegetationszoner samt iltningstrappe eller iltningsbrønd
- Tilslutning til drænsystem
- Opmåling og kontrol ved landinspektør
- Eventuelle justeringer
- Lodsejer melder projekt færdigt til udtagningskonsulent
- Indsende ansøgning om tilskudsbetaling
- Udførelse af korrekt skiltning

Løbende

Fase 4

Forankring

Hvad sker der efter etablering?

- Tilsyn og kontrol
- Udbetaling af kompensation
- Skiltning
- Krav om opretholdelse af minivådområdet i 10 år
- Oprensning af sedimentationsbassin

Udtagningskonsulenterne

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

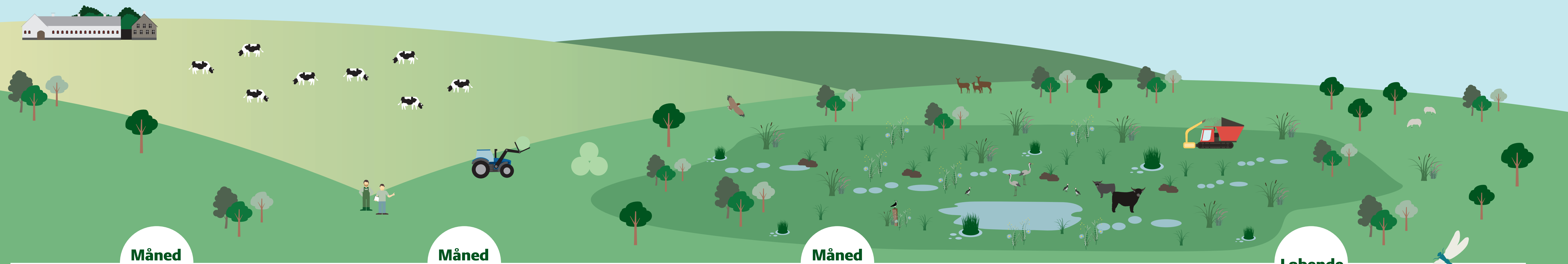
FRA LANDBRUGSJORD TIL PERMANENT EKSTENSIVERING

Fakta om permanent ekstensivering:

Når et areal ekstensiveres, tages det ud af intensiv landbrugsdrift. Permanent ekstensivering er et enkelt virkemiddel, som kan etableres hurtigt og har potentiale for flere samtidige effekter. Ekstensivering kan desuden kombineres med andre former for udtagning af landbrugsjord.

Samlet varighed
for projektet:

2-9 måneder

Måned
0-2

Fase 1

Idé

Hvor kan der potentielt ekstensiveres?

- Kontakt udtagningskonsulent for rådgivning
- Screening af arealer
- Vurdering af potentialer for natur og vandmiljø
- Dialog om ønsker til fremtidig arealanvendelse
- Beslutning om at arbejde videre med projektet

Måned
1-4

Fase 2

Forberedelse

Projektområdet afgrænses og ansøgning udarbejdes

- Afgrænsning af arealet
- Kortlægning af eksisterende drift
- Vurdering af tilskudsmuligheder
- Dialog om fremtidig anvendelse
- Forberedelse af ansøgning

Måned
4-9

Fase 3

Realisering

Ændring i arealanvendelsen

- Ansøgning om tilskud
- Myndighedsbehandling
- Indgåelse af aftaler
- Fastlæggelse af driftvilkår
- Endelig godkendelse
- Ophør eller reduktion af intensiv dyrkning
- Etablering af den aftalte drift
- Eventuel græsning eller slæt
- Eventuel etablering af hegn og faciliteter til afgræsning
- Tilpasning af arealforvaltning

Løbende

Fase 4

Forankring

Hvad sker der efter etablering?

- Aflevering af projekt
- Evt. stikprøvekontrol
- Udbetaling af kompensation
- Evt. drift med afgræsning eller slæt, som kan bidrage til udvikling af biodiversitet på arealet
- Tinglysning af servitut med permanente vilkår for projektarealet
- Overvejelser om arealet på sigt kan indgå i andre projekter

FRA LANDBRUGSJORD TIL PRODUKTIONSSKOV

Fakta om produktionsskov:

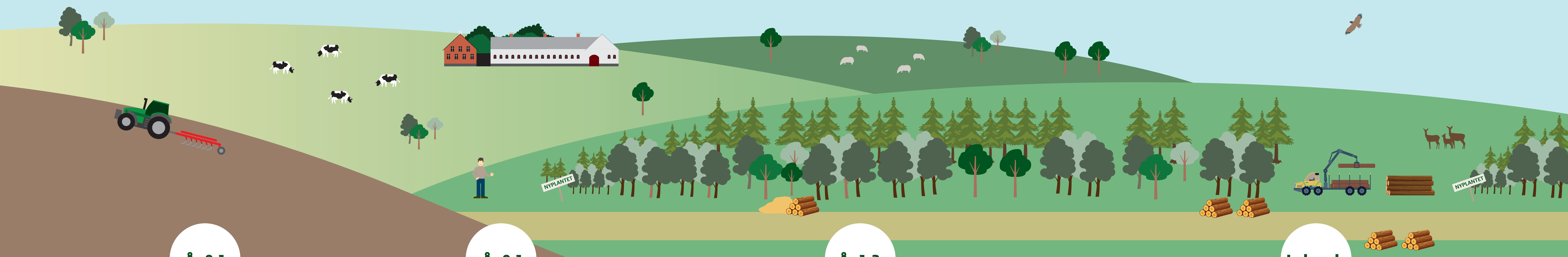
Skovrejsning er etablering af ny skov på landbrugsjord. Produktionsskov kan udformes forskelligt og tilpasses lodsejers formål og den enkelte lokalitet. Skoven kan kombinere træproduktion med klima, grundvandsbeskyttelse, reduceret kvælstofudledning, natur og rekreative værdier. Ved tilskud til skovrejsning pålægges arealet fredskovspligt.

Læs mere her:

Samlet varighed
for projektet:

1-3 år

År 0-1

År 0-1

År 1-3

Løbende

Fase 1

Idé

Hvor kan der potentielt etableres produktionsskov?

- Indledende dialog med lodsejer
- Screening af arealet og mulighederne for skovrejsning
- Afklaring af lodsejerens ønsker til skoven
- Vurdering af jordbund, landskab og øvrige potentialer
- Beslutning om at arbejde videre med projektet

Fase 2

Forberedelse

Projektområdet afgrænses og skoven planlægges

- Detaljeret screening for bindinger og begrænsninger
- Valg af træarter og bevoksningstyper
- Planlægning af skovbryn, lysninger og adgangsveje
- Udarbejdelse af skovkort og tilplantningsplan
- Indhentning af nødvendige tilladelser og VVM-screening
- Ansøgning om tilskud og fredskovspåleggelse

Fase 3

Realisering

Etablering af skoven

- Klargøring af arealet
- Bestilling og plantning af træer og buske
- Eventuel hegning mod vildt
- Etablering af skovbryn, lysninger og øvrige skovelementer

Fase 4

Forankring

Hvad sker der efter etablering?

- Projektet afsluttes og tilskuddet udbetales
- De første år: kulturpleje, renholdelse og eventuel efterbedring
- År 10–20: første tyndinger afhængigt af træarter og driftsform – træet kan bl.a. anvendes til flis og energitræ
- Herefter: løbende tyndinger, hvor træernes dimension og værdi gradvist øges
- År 30–50: nogle hurtigtvoksende træarter kan høstes og bruges til bl.a. flis og energitræ
- År 50–100+: afhængigt af træart og driftsform kan træerne nå tømmerdimensioner og høstes. Ved høst af hugstmodne træer etableres en ny generation skov

FRA LANDBRUGSJORD TIL URØRT SKOV

Fakta om urørt skov:

Skovrejsning er etablering af ny skov på landbrugsjord. Urørt skov etableres med biodiversitet som et centralt formål, men kan samtidig bidrage til klima, grundvandsbeskyttelse, reduceret kvælstofudledning og rekreative værdier. Skoven kan etableres ved traditionel plantning eller naturlig tilgroning og kan udformes forskelligt og tilpasses lodsejers formål og den enkelte lokalitet. Ved tilskud til skovrejsning pålægges arealet fredskovspligt.

Læs mere her:

Samlet varighed
for projektet:

1-3 år

År 0-1

År 0-1

År 1-3

Løbende

Fase 1

Idé

Hvor kan der potentielt etableres urørt skov?

- Indledende dialog med lodsejer
- Screening af arealet og mulighederne for skovrejsning
- Afklaring af lodsejerens ønsker til natur, biodiversitet og rekreative værdier
- Vurdering af potentialet for naturlig tilgroning
- Beslutning om at arbejde videre med projektet

Fase 2

Forberedelse

Projektområdet afgrænses og skoven planlægges

- Detaljeret screening for bindinger og begrænsninger
- Planlægning af arealer til tilplantning, naturlig tilgroning og eventuel afgræsning
- Valg af hjemmehørende træ- og buskarter
- Planlægning af skovbryn, lysninger og adgangsforhold
- Udarbejdelse af skovkort og tilplantningsplan
- Indhentning af nødvendige tilladelser og VVM-screening
- Ansøgning om tilskud og fredskovspålæggelse

Fase 3

Realisering

Etablering af skoven

- Klargøring af arealet
- Plantning og/eller naturlig tilgroning
- Eventuel hegning mod vildt
- Etablering af skovbryn, lysninger og øvrige skovelementer

Fase 4

Forankring

Hvad sker der efter etablering?

- Projektet afsluttes og tilskuddet udbetales
- De første år udvikler de plantede træer og buske sig mens naturligt indvandrede pionerarter som græsser, urter, pil og birk spirer frem
- Fra år 5–10 kan der evt. introduceres store græssere og etableres den nødvendige indhegning
- År 5–20: skoven bliver tættere, kronetaget udvikles, og skovbundsarter begynder at indfinde sig
- År 20–40: variationen i skovens struktur øges, og dødt ved og levesteder udvikles. Græsning og vandmættede partier kan fremskynke udviklingen af en varieret skovstruktur
- År 40–100+: da skoven ikke drives med almindelig hugst, får den lov til at udvikle sig til en mosaik af lysåbne arealer, krat og skov med gamle træer og dødt ved
- Tinglysning af særlige vilkår for urørt skov

